

BLOGI

EKP luopuu vähitellen pandemia-ajan vakuushelpotuksista

Rahapolitiikka | 28.03.2022 | Katri Järvinen

KIRJOITTAJA

Katri Järvinen
Neuvonantaja

Runsaat kaksi vuotta on kulunut siitä, kun koronapandemia levisi globaalisti ja muutti maailmaamme monella tavoin. Keväällä 2020 Euroopan keskuspankki toimi nopeasti vastatakseen koronapandemian leviämisen aiheuttamiin poikkeuksellisiin taloudellisiin olosuhteisiin. Se mm. lisäsi keskuspankkirahoituksen välinevalikoimaan pitkät edulliset kohdennetut luotot (TLTRO III) ja helpotti niihin tarvittavien vakuuksien kelpoisuusehtoja¹. Tällä haluttiin varmistaa, että pankit voisivat saada riittävästi keskuspankkirahoitusta vaikeassakin tilanteessa. Koronapandemia muuttikin [monin tavoin yhteistä vakuuskehikkoa](#).

Mistä vakuushelpotuksissa oli kyse?

Eurojärjestelmä myöntää pankeille luottoa ainoastaan vakuuksia vastaan. Keveiden rahoitusolojen varmistamiseksi on mahdollista päättää vakuusehtojen helpottamisesta. Eurojärjestelmän väliaikaisiin koronapandemian vuoksi tehtyihin toimiin kuuluivat muun muassa vakuusarvon määritykseen käytettävien aliarvostusten laskeminen 20 prosentilla kaikkien omaisuususerien osalta. Tämä vaikutti tasapuolisesti kaikkiin euroalueen rahapolitiikan vastapuoliin käytetyistä vakuuksista riippumatta.

Myös pankkien kattamattomien velkakirjojen vakuuskäytön rajoitetta lievennettiin, mikä on mahdollistanut sen, että pankit ovat voineet tuoda toisten pankkien vakuudettomia liikkeeseenlaskuja vakuudeksi aiempaa enemmän. Lisäksi huhtikuussa 2020 vakuuskelpoiseksi arvioitujen arvopapereiden ja liikkeeseenlaskijoiden kelpoisuus jäädytettiin, jotta estettäisiin mahdollisten luottoluokitusten laskun aiheuttamat vakuusvaikutukset².

Lisäksi lainasaamisten vakuuskelpoisuusehtoja lievennettiin ja niiden käyttöön liittyviä

menettelyjä helpotettiin. Nämä tehtiin pääsääntöisesti kansallisten lisälainasaamiskehikoiden kautta. Niissä keskuspankit voivat hyväksyä vakuutena lainasaamisia, jotka eivät täytä kaikilta osin eurojärjestelmän normaaleita vakuuskelpoisuusehtoja.

Useat kansalliset keskuspankit perustivat uusia tai laajensivat lisälainasaamiskehikoitaan vuoden 2020 aikana. Myös Suomen Pankissa tehtiin kansallisia toimia vakuuksien saatavuuden varmistamiseksi. Suomen Pankki laski vakuuskäytössä olevien lainasaamisten minimikokoa 500 000 eurosta 25 000 euroon. Lisäksi EKP:n neuvosto hyväksyi Suomen Pankin oman lisälainasaamiskehikon, joka otettiin käyttöön syyskuussa 2020.

Vakuushelpotukset poistuvat kahden vuoden sisällä

EKP:n neuvosto asetti pandemia-ajan kevennysten voimassaolon aluksi syyskuun 2021 loppuun. Joulukuussa 2020 neuvosto päätti vielä jatkaa kevennysten voimassaoloa kesäkuun loppuun 2022 saakka niin, että toimet tullaan kuitenkin arvioimaan ennen sitä.

Perusteellinen arvio vakuushelpotusten jatkosta on nyt saatu eurojärjestelmässä päätökseen.

Eurojärjestelmä tulee poistamaan toimia porrastetusti. Asteittainen siirtyminen tuo tasapainoa pandemia-ajan helpotusten purkamisen ja eurojärjestelmän riskitason palauttamisen sekä toisaalta vakuuksien saatavuuden välillä tilanteessa, jossa tulevaisuudennäkymät ovat edelleen epävarmat.

Päätöksenteossa on huomioitu pankkien mahdollisuus toimittaa riittävästi vakuuksia kohdennettujen operaatioiden (TLTRO III) voimassaoloajan. Vakuuksia tulee vapautumaan sitä mukaa, kun pankit maksavat takaisin näitä eräänntyviä luottojaan tämän ja kahden tulevan vuoden aikana.

Ensimmäisessä vaiheessa heti kesäkuun jälkeen (8.7.2022) poistetaan ns. vakuuskelpoisuuden jäädytys (eligibility freeze). Koronapandemian aikana ei koettu sellaista laajamittaista luottoluokitusten laskua, johon kyseisellä toimella on varauduttu. Myös kattamattomien pankkipapereiden rajoitteet palautetaan ennalleen, väliaikaisesta 10 prosentista takaisin 2,5 prosenttiin.

Arvopapereiden vakuusarvon määrittämisessä käytettävät aliarvostukset tullaan nostamaan takaisin pandemiaa edeltävälle tasolle kahdessa vaiheessa. Ensimmäinen aliarvostusten korotus, joka kattaa puolet aliarvostusten aiemmasta laskusta, astuu voimaan 8.7.2022 ja loput vuoden päästä, kesäkuussa 2023.

Lisälainasaamisten vakuuskäyttöön liittyvät joustot lainapoolien raportoinnissa tullaan

poistamaan heti ensimmäisessä vaiheessa. Muilta osin pandemia-ajan toimet keskuspankkien kansallisissa lisälainasaamiskehikoissa tullaan lopettamaan pääsääntöisesti maaliskuussa 2024. Tämä on kansallisille lisälainasaamiskehikoille jo ennen pandemia-aikaa määritelty voimassaoloaika. Keskuspankeilla tulee olemaan kuitenkin mahdollisuus purkaa omaa kansallista kehikkoaan jo aiemmin oman harkintansa mukaan.

Suomalaisilla pankeilla on riittävästi vakuuksia

Suomessa tilanne vakuuksien riittävyys suhteen on pysynyt pandemia-aikana hyvänä. Suomen Pankille pantattujen vakuuksien määrä on vuosien 2020–2021 aikana n. kaksinkertaistunut. Viime vuonna Suomen Pankille oli pantattu vakuuksia keskimäärin n. 40 mrd euron arvosta. Vakuuksien määrän merkittävä kasvu keskuspankissa on seurausta erityisesti pankkien osallistumisesta eurojärjestelmän pitkiin kohdennettuihin operaatioihin.

Koronapandemian aikana erityisesti lainasaamisten ja katettujen joukkolainojen määrä vakuutena Suomen Pankissa kasvoi. Väliaikaista lisälainasaamiskehikkoa on käytetty kuitenkin hyvin rajatusti. Pankeilla on ollut pandemian ajanakin riittävästi vakuuksia, jotka täyttävät eurojärjestelmän yleiset vakuuskelpoisuusehdot. Varautumiseen liittyvät valmiit prosessit ovat kuitenkin arvokkaita myös tulevaisuutta ja siihen liittyviä epävarmuuksia ajatellen.

Asiasanat

korona, koronapandemia, vakuudet, vakuushelpotukset